

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 4.

**TÖRTÉNELEM
HORVÁT NYELVEN**

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Uputa za ispravljanje zadataka pismenog ispita

Radnju ispravljajte kemijskom olovkom čija se boja razlikuje od kemijske olovke kakvom je pisao kandidat! Radnju ispravljajte po sljedećem:

1. Dobar odgovor	✓
2. Nedostaje	√
3. Nije tijesno vezano uz rješenje	[]
4. Nepotreban dio, dio koji se ne može vrednovati (precrtavanje)	/
5. Gruba pogreška, sadržajna zabuna (podcrtavanje)	—
6. Nerazumljiv tekst, logični problemi (podcrtavanje)	~
7. Jezična pravilnost (podcrtavanje)	...
8. Gruba pravopisna pogreška (podcrtavanje)	=

(Gruba pravopisna pogreška:
- nepravilna uporaba velikog i malog slova,
- nepravilna uporaba -ije, -je, č i ć,
- pogreške u sastavljenom i rastavljenom pisanju riječi,
- pogreške u pisanju riječi iz drugih jezika,
- pogreške u pisanju riječi s glasovnim promjenama.)

U polja pravokutnika koji se nalaze ispod zadataka, u onom lijevom je upisan maksimalni broj mogućih bodova, a u desni upišite ukupni/sveukupni broj bodova koje je učenik postigao.

Parcijalne bodove koji se dobivaju za rješenja dijelova zadataka isto zapišite na radnje!

Prihvatite samo one elemente odgovora koji su dani/formulirani u Uputi za rješavanje i budujte sukladno onom kako je naznačeno kod pojedinih zadataka! Za zadatke, elemente zadataka (npr. argumentiranje) i tipove zadataka kod kojih je dana mogućnost davanja odgovora koji odstupaju od zadanih, primjenjuje se uputa koja se nalazi u detaljnoj uputi za vrednovanje.

I. Ispravljanje i vrednovanje kratkih zadataka

Osnovno je načelo vrednovanja da dobrim elementima odgovora treba prihvatiti one koji se nalaze u Ključu za rješavanje.

Bodovanje

Dobar odgovor/element odgovora: **0,5 ili 1 bod** (sukladno Ključu za rješavanje)

Loš odgovor: **0 bodova**

Nema odgovora: **0 bodova**

Za one se elemente odgovora može dati 0,5 boda koji su posebno naznačeni u Ključu za rješavanje.

Pojedini elementi bodova zadani u Ključu za rješavanje se ne mogu dalje dijeliti.

Kod zbrajanja bodova dobivenih za rješavanje pojedinih dijelova zadataka ne treba zaokruživati, npr. može biti 3,5 boda.

Bodovanje zadataka koji se sastoje od više elemenata odgovora:

- ako se mogu dati 2 boda, a zadatkom se očekuju dva elementa odgovora, za svaki ispravan element odgovora se može dati po 1 bod;
- ako se može dati 1 bod, a zadatkom se očekuju dva elementa odgovora, za svaki ispravan element odgovora se može dati po 0,5 boda.

Kod otvorenih zadataka (argumentiranje, interpretacija teksta itd.) može se prihvatiti svako rješenje koje se sadržajno podudara s rješenjem iz Upute za rješavanje. (Zbog toga kod ovih zadataka rješenja počinju s „Npr.”.)

Kod onih zadataka kod kojih od više elemenata odgovora treba izabrati dobar odgovor (npr. istinito-lažno), podcrtavanje ili precrtavanje svih odgovora povlači za sobom nevrednovanje zadataka. Ako je kod zadatka određen broj elemenata odgovora, a kandidat upisuje više odgovora, treba vrednovati u redosljedju upisivanja.

Za rješenja se, povrh maksimalnog broja bodova, ne mogu dati dodatni bodovi.

Zbog pogrešnih elemenata odgovora ili odgovora koji nedostaju se ne smiju oduzimati bodovi!

Imena osoba, topografski podaci i pojmovi koji su navedeni u **okvirnim nastavnim planovima** mogu se vrednovati samo u slučaju ako su **pravopisno ispravno napisani**.

Ukupni broj bodova jednostavnih, kratkih zadataka treba upisati u odgovarajuće rubrike na posljednjim stranicama oba testa:

- ako je ukupni broj bodova cijeli broj, onda se upisuje u rubriku *Ukupno* i još jednom u rubriku *I. Ukupni broj bodova zaokružen na cijele brojeve*;
- ako je ukupni broj bodova razlomak, onda se u rubriku *Ukupno* i još jednom u rubriku *I. Ukupni broj bodova zaokružen na cijele brojeve upisuje broj bodova zaokružen na cijele brojeve po matematičkim pravilima (npr. 23,5 boda zaokruženo na 24 boda)*.

Odstupiti od navedenog u Ključu za rješavanje je slobodno **samo u posebno opravdanim slučajevima**.

Razloge odstupanja ispravljač mora argumentirati posebnim tekstualnim obrazloženjem.

II. Ispravljanje i vrednovanje tekstualnih zadataka

1. Izbor zadataka:

Ukupno se mogu vrednovati **četiri** zadatka:

dva kratka i dva dugačka, od kojih se svaki mora odnositi na **različita razdoblja**, a najmanje se dva odnose na **mađarsku povijest**, a jedan na **opću povijest**.

Vrednovanje zadataka **u slučaju pogrešnog izbora zadataka** učenika:

Ako je učenik *riješio četiri zadatka*, ali je pogriješio u izboru zadataka u odnosu na razdoblja, tipove zadataka itd., onda

- ne treba uzeti u obzir onaj zadatak (ili zadatke) kojim je učenik postigao najmanje bodova, tako će pri zbrajanju konačnog broja bodova pretrpjeti najmanju štetu;
- treba uzeti u obzir onaj zadatak (ona dva ili tri zadatka) koji je (su) u suglasnosti s pravilima izbora i kojim(a) je postigao najviše bodova.

Ako je učenik *započeo rješavati više od četiri zadatka*, a svoj izbor nije nedvosmisleno označio i među rješenjima nema *četiri* takva zadatka koji su u suglasnosti s pravilima izbora, onda krenuvši od riješenog zadatka s najmanjim rednim brojem i na osnovi dobrih pravila izbora, zadatke treba vrednovati redosljedom od manjeg prema većem (npr. 13., 16., 17. 20., ili 14., 16., 17. 20.).

Ako je učenik *započeo rješavati više od četiri zadatka*, ali svoj izbor nije nedvosmisleno označio i nema četiri takva zadatka koji odgovaraju kriterijima izbora, onda se moraju uzeti u

obzir oni zadaci/onaj zadatak koji je/su u suglasnosti s kriterijima izbora i kojim(a) je postigao najviše bodova.

Ako je pristupnik *započeo rješavati svaki zadatak*, a nije nedvosmisleno označio svoj izbor onda sukladno Pravilniku o ispitu, treba vrednovati rješenja **13., 16., 19. i 22.** zadatka.

2. Vrednovanje zadataka

Pri vrednovanju zadataka su presudni sljedeći kriteriji:

- a) razumijevanje zadatka,
- b) udovoljavanje zahtjevima (kompetencije, sadržaji),
- c) uređenost, jezična pravilnost.

Vrednovanje tekstualnih zadataka se obavlja korištenjem **Ključa za rješavanje** koji sadrži konkretne postupke i kriterije vrednovanja, odnosno sadržaje koji im se mogu priključiti.

a) Uputa za bodovanje razumijevanja zadataka:

U svezi s razumijevanjem zadataka treba uzeti u obzir sljedeće kriterije.

- Identificiranje zadatka (tema, razdoblje): piše li učenik o zadanom problemu, temi, razdoblju?
- Neodstupanje od teme, isticanje bitnoga: koncentrira li se, težeći prema bitnome, na problem koji je naznačen zadatkom?
- Sadržajna dubina, razina obrazloženosti: u kojoj su mjeri konstatacije i zaključci učenika složeni, odnosno relevantni u odnosu na temu?
- Raznolikost i djelotvornost postupaka: koristi li izvore, donosi li bitne konstatacije i zaključke?

Pri konkretnom vrednovanju zadataka u prvom koraku treba odlučiti da li je kandidat za **razumijevanje zadatka** od 4 ili 8 bodova – koliko se može dati za rješenje – postigao najmanje 1 bod. Ako nije, sveukupni broj bodova zadatka može biti samo 0.

Problemski (kratki) zadaci

Mogu se dati 4 boda , ako je kandidat problem razumio u cijelosti i pravilno ga interpretirao, razlaganje je razmjerno, logično i s težnjom prema bitnome. Korištenjem izvora formulira bitne zaključke, omjer konkretnih i općih konstatacija je uravnotežen.

Mogu se dati 3 boda , ako je kandidat razumio problem u cijelosti i pravilno ga interpretirao, ali je razlaganje nerazmjerno ili nije s težnjom prema bitnom.
--

Mogu se dati 2 boda , ako rješenje problema razradi i izvore koristi samo djelomično, a nema bitnih konstatacija.
--

Može se dati 1 bod , ako ima najmanje jednu konstataciju kojom potvrđuje da je razumio problem, ali pretežiti dio razlaganja nije usmjeren prema interpretaciji i rješavanju problema.

Može se dati 0 bodova , ako kandidat nije razumio, odnosno u cijelosti pogrešno razumio zadatak, ne koristi izvore, njegove konstatacije nisu usmjerene prema interpretiranju problema.
--

Analitički (dugi) zadaci

Može se dati 7-8 bodova , ako je kandidat problem razumio u cijelosti i pravilno ga interpretirao, razlaganje je razmjerno, logično i s težnjom prema bitnome. Korištenjem izvora formulira bitne zaključke, omjer konkretnih i općih konstatacija je uravnotežen.

Može se dati 4-6 bodova , ako je kandidat razumio problem u cijelosti i pravilno ga interpretirao, ali je razlaganje nerazmjerno ili nije s težnjom prema bitnome.
Mogu se dati 2-3 boda , ako rješenje problema razradi i izvore koristi samo djelomično, a nema bitnih konstatacija.
Može se dati 1 bod , ako ima najmanje jednu konstataciju kojom potvrđuje da je razumio problem, ali pretežiti dio razlaganja nije usmjeren prema interpretaciji i rješavanju problema.
Može se dati 0 bodova , ako kandidat nije razumio, odnosno u cijelosti pogrešno razumio zadatak, ne koristi izvore, njegove konstatacije nisu usmjerene prema interpretiranju problema.

b) Bodovanje postupaka i sadržajnih elemenata

U Ključu za rješavanje smo postupke u svezi s primjenom kompetencija (npr. orijentacija u vremenu i prostoru, korištenje izvora itd.) označili slovom „M”, a pripadajuće elemente slovom „T”.

Naravno, tijesno su povezana dva kriterija vrednovanja jer se **postupci mogu interpretirati i vrednovati samo kroz konkretne sadržaje**.

Uz jedan se postupak u slučaju problemskih (kratkih) zadataka vezuje 1-2 sadržaja, dok se uz analitičke zadatke – posebno u zadacima s razotkrivanjem čimbenika koji su presudno utjecali na događaje – vezuje više, dva-tri sadržajna elementa.

Ako se u Ključu za rješavanje uz jedan postupak vezuje samo jedan sadržajni element, onda se i u ispravku **broj bodova postupaka mora slagati s brojem bodova sadržaja**. (Npr. u slučaju kratkih zadataka se za kriterije *Orijentaciju u vremenu i prostoru* i *Primjena stručnog nazivlja*, odnosno kod dugih zadataka za kriterije *Orijentacija u vremenu i prostoru* može dati samo 0 ili 2 ili 4 boda.)

Ako se u Ključu za rješavanje uz jedan postupak vezuje više sadržajnih elemenata, onda se zbog njihove međusobne tijesne povezanosti **ne može dati određeni broj bodova** (npr. kod kratkih zadataka se za kriterij *Korištenje izvora* ne može dati 1 i 4 boda, za *Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja* ne može dati 1 i 5 bodova, a kod dugih zadataka za kriterij *Korištenja stručnog nazivlja* ne može dati 1 i 4 boda, za *Korištenje izvora* se ne može dati 1 i 6 bodova, odnosno za kriterij *Otkrivanja čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja* se ne može dati 1 i 7 bodova.

Pri bodovanju pojedinih postupaka i sadržajnih elemenata se kao općenito pravilo treba primijeniti sljedeće.

Bodovanje „Postupaka” (M)

Mogu se dati 2 boda , ako je pripadajući broj bodova za sadržaj koje je učenik postigao visok (više od 50% od maksimalno mogućeg broja bodova).
Može se dati 1 bod , ako je od bodova za sadržaj kandidat osvojio barem 1 bod i odgovor ne sadrži grubu pogrešku (pogrešan podatak, pogrešnu konstataciju).
Može se dati 0 bodova , ako kandidat za sadržajne elemente nije osvojio bodove i njegov odgovor sadrži grubu pogrešku.

Primjeri (Npr. :) koji su kod sadržajnih elemenata pokazuju koji su oni sadržaji koji se mogu prihvatiti kao dobri odgovori. **Sadržajni elementi odgovora se obično sastoje od dva dijela:** definiranje vremena i prostora; općenita i konkretna uporaba pojmova; nabranje (utvrđivanje, predstavljanje) i zaključak (konstatacija). To pri bodovanju znači, ako odgovor sadrži samo jedan element, daje se samo 1 bod, ako sadrži oba elementa, mogu se dati 2 boda. Naravno, kod sadržajnih elemenata odgovora – posebno kod nabranja i kod zaključaka mogu se prihvatiti i druge dobre kombinacije koje ne sadrži Ključ za rješavanje! U Ključu za rješavanje je kod nekoliko sadržajnih elemenata veznikom „ili” razdvojeno više dobrih odgovora, sve to, međutim, ne isključuje mogućnost da ocjenjivač prihvati i druge dobre sadržajne elemente.

Bodovanje „Sadržajnih elemenata” (T)

Mogu se dati 2 boda , ako odgovor sadrži dovoljnu količinu pravilnih podataka, u analizi se na dobroj razini poziva na izvore (autora, namjere, okolnosti itd.), odnosno, u odgovoru je formulirano više vrsta karakterističnih i tipičnih razloga, posljedica i/ili navodi povijesne osobe u svezi s događajima.
Može se dati 1 bod , ako analiza sadrži malo i nebitnih podataka, zaključaka, konstatacija i sadrži samo nekoliko (ne najvažnijih) podataka.
Može se dati 0 bodova , ako nema podataka, uzajamnih veza ili su u rješenju sasvim pogrešne konstatacije.

c) Bodovanje „Jezične uređenosti, jezične pravilnosti”**Kod problemskih (kratkih) zadataka**

Mogu se dati 2 boda , ako je to uređen tekst sazdan od suvislih rečenica u kojima nema grubih pravopisnih pogrešaka.
Može se dati 1 bod , ako u radnji ima više jezičnih i više grubih pravopisnih pogrešaka.
Može se dati 0 bodova , ako je rješenje samo jedan koncept koji se sastoji od riječi, nema u radnji povezanih rečenica.

Kod analitičnih (dugih) zadataka

Može se dati 7-8 bodova , ako se sastav sastoji od suvislih rečenica, tekst je koherentan, uređen, njegova je gradnja logična, razmjerno prilagođena sadržajnom obrazloženju, konstatacije su nijansirane, s više točaka gledišta, te ne sadrži grube jezične ili pravopisne pogreške.
Može se dati 4-6 bodova , ako se tekst sastoji od suvislih rečenica, ali je nerazmjerno uređen ili su neke od konstatacija pojednostavljene, plošne, sadrži manje jezične pogreške.
Mogu se dati 2-3 boda , ako se tekst sastoji od suvislih rečenica, ali je tekst loše uređen, nerazmjeran, nepotpun (npr. nedostaje jedno od uvoda, razrade i završetka). Konstatacije su pojednostavljene, plošne, sadrži jezične pogreške.
Može se dati 1 bod , ako se odgovor sastoji od rečenica, ali između rečenica jedva ima (sadržajne ili jezične) povezanosti, sadrži grube jezične i pravopisne pogreške.
Može se dati 0 bodova , ako je odgovor poput skice, sadrži samo riječi.

3. Dužina tekstualnih zadataka

Važna je kompetencija pri sastavljanju teksta da kandidat svoje misli obrazloži unutar unaprijed određenih okvira. U opravdanom slučaju se misao započeta na mjestu označenim točkama može nastaviti i na praznim mjestima lista, te se i taj element odgovora može vrednovati. To su u slučaju kratkih zadataka otprilike 2-3 retka, a kod dugih zadataka otprilike 4-5 redaka.

4. Predloženi postupak vrednovanja tekstualnih zadataka

1. Proučite Ključeve rješenja zadataka!
2. Razmotrite uzorak niza kriterija za vrednovanje!
3. Kontrolirajte učenikov izbor zadataka!
4. Pročitajte radnju učenika najmanje dva puta!
5. Sukladno elementima Ključa za rješavanje ustanovite postignuti broj bodova po pojedinim kriterijima!
6. Ustanovite sveukupni broj bodova te ih pomoću djeljitelja (**3 i 4**) pretvorite u ispitne bodove!
7. **Ne zaokružujte** ispitne bodove za svaki zadatak!
8. **Izračunajte zbroj ispitnih bodova četiriju esejističkih zadataka te ga upišite u odgovarajuću rubrike na posljednjoj stranici testa:**
 - ako je ukupni broj bodova cijeli broj, onda se upisuje u rubriku *Ukupno* i još jednom u rubriku *II. Ukupni broj bodova zaokružen na cijele brojeve*;
 - ako je ukupni broj bodova razlomak, onda se u rubriku *Ukupno* i još jednom u rubriku *II. Ukupni broj bodova zaokružen na cijele brojeve* upisuje broj bodova zaokružen na cijele brojeve po matematičkim pravilima (npr. 23,33 boda zaokruženo na 23 boda; 23,5 bodova ili 23.66 bodova zaokruženo na 24 boda).

III. Konstatiranje sveukupnog broja bodova testa

Saberite bodove postignute (zaokružene na cijele brojeve) u I. i u II. dijelu!

Tabele za vrednovanje i bodovanje zadataka

Zadaci koji se rješavaju davanjem kratkih odgovora

Kriteriji	Broj mogućih	Broj osvojenih
	bodova	
Razumijevanje zadatka	4	
Orijentacija u vremenu i prostoru	4	
Uporaba stručnog nazivlja	4	
Korištenje izvora	6	
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	8	
Uređenost, jezična pravilnost	2	
Sveukupni broj bodova	28	
	DJELITELJ: 4	
Broj ispitnih bodova	7	

Zadaci koji se rješavaju davanjem dugih odgovora

Kriteriji	Broj mogućih	Broj osvojenih
	bodova	
Razumijevanje zadatka	8	
Orijentacija u vremenu i prostoru	4	
Uporaba stručnog nazivlja	6	
Korištenje izvora	10	
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	12	
Uređenost, jezična pravilnost	8	
Sveukupni broj bodova	48	
	DJELITELJ: 3	
Broj ispitnih bodova	16	

I. Zadaci koji se rješavaju davanjem kratkih odgovora
1. Vjere/konfesije/religije Istoka staroga vijeka (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 5 bodova.)

	Vjera/religija	Redni broj slike	Slovni znak definicije
a)	egipatska vjera/religija	2.	A)
b)	religija/vjera onih koji žive na teritoriju Mezopotamije	6.	F)
c)	brahmanizam (hinduizam)	5.	E)
d)	židovska vjera	4.	C)
e)	budizam	1.	B)

2. Misaoni svijet srednjeg vijeka (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 3 boda.)

- a) skolastike
- b) vjeru
- c) znanjem
- d) Sveti Toma Akvinski
- e) Aristotel
- f) Bog

3. Srednjovjekovno ugarsko društvo (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 3 boda.)

Tvrdnje	Redni broj/brojevi članka/članaka zakona
a)	6, 12
b)	22
c)	6, 12
d)	20

4. Velika geografska otkrića (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 5 bodova.)

a)	D)	4.
b)	C)	1.
c)	B)	3.
d)	A)	2.

- e) Magellan
- f) Kolumbo

5. Ugarska u XVII. stoljeću (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 3 boda.)

- a) barok
 - b) jezuita
 - c) Péter Pázmány (*Može se prihvatiti samo potpuno ime i prezime.*)
 - d) svećenika
 - e) Nikola Zrinski (*Može se prihvatiti samo potpuno ime i prezime.*)
 - f) Siget
-

6. Povelja o ljudskim i građanskim pravima (Po retku 1 bod, ukupno 4 boda.)

Pojmovi	Redni broj/brojevi Povelje	Slovni znak definicije
a) društveni ugovor	2.	C)
b) načelo suvereniteta naroda	3., 6.	D)
c) načelo o diobi vlasti	16.	B)
d) slobodarska prava	10., 11.	A)

7. Uzroci Nagodbe (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 2 boda.)

Tvrđenje	Tekst	Zemljovid	Oboje	Nijedno
a)			X	
b)				X
c)	X			
d)		X		

8. Indija u XX. stoljeću (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 3 boda.)

- a) bez nasilja *ili* mirno *ili* snagom duha *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- b) Nosi odjeću indijskih zemljoradnika. *ili* Nosi tradicionalnu odjeću. *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- c) Npr. : Indijci se odriču britanskih odlikovanja *ili* svoju djecu ispisuju iz državnih škola *ili* ne kupuju stranu robu *ili* ne obraćaju se državnim sudovima *ili* isušuju more radi dobivanja soli, neplaćanje pristojbe za sol. *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- d) Nehru
- e) postao je žrtva atentata *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- f) Britanska zajednica naroda

9. Madžarska između dvaju svjetskih ratova (Ukupno 4 boda.)

- a) revizija *ili* (oružana) neutralnost / izbjegavanje rata *ili* savez s Njemačkom *Od tri elementa je potrebno upisati dva.* (Po elementu 0,5 bodova.)
- b) Savez s Njemačkom bio je neizbježan,
jer je vanjskopolitička situacija, prevaga njemačkog utjecaja u prostoru Madžarsku stavila na prinudni kolosijek *ili* revizija se može postići samo pomoću Njemačke *ili* i susjedne države su njemački saveznici/sateliti (1 bod) *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- Savez s Njemačkom je bio opasan,
jer će Madžarska postati ovisna od Njemačke *ili* Teleki je strahovao da će se Madžarska uplesti u rat *ili* nije bio siguran da će Njemačka pobijediti u ratu i bojao se posljedica toga. (1 bod) *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*
- c) Madžarska se priključuje Trojnom paktu / Madžarska se upliće u rat i pridružuje se napadu protiv Jugoslavije. (1 bod) *Može se prihvatiti i drugi sadržajno ispravan odgovor.*

10. Međunarodne povezanosti 1956. godine (Po elementu 1 bod, ukupno 4 boda.)

- a) 1949.
- b) kubanska raketna kriza (*Može se prihvatiti i drukčije formuliran pravilan odgovor.*)
- c) Poljska
- d) Sueska kriza

11. Gospodarstvo EU (Ukupno 4 boda.)**a)** 1957. (1 bod)**b)** kapitala (*Može se još prihvatiti: ulaganja/investicija, novca.*) (1 bod)**c)** (Po elementu 0,5 bodova, ukupno 2 boda.)

Tvrdnja	Komisija	Vijeće	Europsko vijeće	Europski parlament
Ima ulogu inicijatora u definiranju smjernica gospodarske politike.	X			
Razrađuje smjernice gospodarske politike.		X		
Donosi temeljne odluke glede zajedničke gospodarske politike.			X	
Nadzire provođenje smjernica zajedničke gospodarske politike.	X			

12. Suvremeno mađarsko društvo (Po elementu 1 bod, ukupno 4 boda.)

Tvrđenje	Istinita	Lažna
a)		X
b)	X	
c)	X	
d)		X

II. Tekstualni zadaci s razlaganjem

13. Reformacija

(kratak)

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	Pristupnik predstavlja najvažnija vjerska načela Lutherove reformacije i institucionalne reforme koje se vezuju uz Lutherovu reformaciju. U svome odgovoru korištenjem izvora otkriva bitne uzajamne povezanosti (npr. povezanosti između oprosta grijeha, crkvene imovine i vlasti pape).	0–4
Orijentacija u prostoru i vremenu	M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor. T: Registrira da je pokret reformacije krenuo 1517. godine s teritorija Svetog Rimskog Carstva Njemačke / Wittenberga.	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom. T: Stručno koristi sljedeće opće i konkretne povijesne pojmove: npr. religija, reforma, crkva, vjera, evangelik, katolik, reformacija, protestant, papa, oprost grijeha/indulgencija.	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje izvora	M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih. T: Registrira Lutherovo mišljenje o oprost u grijeha / indulgenciji (npr. osuđuje oprosnice, priznaje samo Božji oprost grijeha, jedini uvjet oprosta grijeha je pokajanje), te ustanovi posljedice toga (npr. dovodi u pitanje vlast pape, smanjuje se značaj svećenstva, priznaje samo argumentaciju Biblije). T: Registrira Lutherovo mišljenje o pitanju crkvene imovine (npr. drži da je prevelika, koristi se u suvišne svrhe, trebalo bi je koristiti u socijalne svrhe) i konstatira njegove posljedice (npr. dolazi u sukob s papom, podržava sekularizaciju, među knezovima pronalazi pobornike i pomagače).	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	M: Pristupnik otkriva vjerske i institucionalne reforme. T: Registrira Lutherovo mišljenje po kojem samo vjera donosi spasenje i ustanovi neku od teoloških ili institucionalnih posljedica toga (npr. dobra su djela samo „plodovi vjere“, smanjenje uloge crkve). T: Registrira Lutherov stav po kojem se samo Biblija ima smatrati izvorom vjerskih načela i ustanovi jednu od posljedica toga (npr. odbijanje papinske vlast, ukidanje crkvenih redova, smanjenje broja sakramenata, ukidanje poštivanja svetaca). T: Registrira da je kao rezultat reforma ustrojena evangelička crkva te konstatira jednu od važnih karakteristika toga (npr. njen teritorij širenja je Sjeverna Njemačka i Skandinavija, nacionalne crkve pod nadzorom njihovih vladara).	0-8 [ne može se dati: 1 i 5]
Uređenost, jezična pravilnost	Razlaganje se sastoji od rečenica, tekst je logično građen. Odgovor ne sadrži grubu jezičnu ili pravopisnu pogrešku.	0–2
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		28
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		7

14. Jakobinska diktatura**(dugačak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik predstavlja osnove analize razdoblja jakobinske diktature te svojim odgovorom obuhvaća povezanosti između ideologije i vlade.</p> <p>Težnjom prema bitnome predstavlja izgradnju jakobinske diktature i bit revolucionarnog vladanja.</p> <p>Analiza sadrži argument da su jakobinci pozivajući se na opće dobro ograničavali slobodu pojedinaca i kao rezultat toga koristili se terorom.</p> <p>Pristupnik u svome odgovoru koristi i interpretira izvore te izvodi iz njih bitne konstatacije i zaključke.</p>	0-8
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Ustanovi da je Francuska revolucija izbila 1789. godine, a doba jakobinske diktature je trajalo (od 1793.) do 1794. godine.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Pristupnik pravilno koristi sljedeće opće pojmove: npr. revolucija, rat, vlast, ustav.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće konkretne povijesne pojmove: npr. jakobinac, teror, diktatura, načelo suverenosti naroda, dioba vlasti, ljudska prava.</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Predstavi Robespierreove poglede u svezi s revolucionarnom vladom (npr. osigurava opću slobodu, brani se od neprijatelja slobode, nije dužna svima polagati račune) te ustanovi da oni potkrepljuju opravdanost primjene diktature i terora <i>ili</i> upućuje na to da Robespierre smatra potrebnim održati revolucionarno vladanje i to objašnjava ratnom situacijom.</p> <p>T: Registrira da su jakobinci (njihovi pomagači) ukinuli svetost privatnog vlasništva i ustanovi jednu važnu povezanost u vezi s tim (npr. nezadovoljstvo zbog visokih cijena prehrambenih proizvoda, konfiskacija imovine, ograničavanje ljudskih prava).</p> <p>Registrira da su jakobinci zahtijevali aktivno sudjelovanje u politici te ustanovi jednu bitnu povezanost u svezi s tim (npr. revolucionarni sudbeni stolovi, masovna smaknuća, povreda ljudskih prava, ukidanje institucije presumpcije nevinosti).</p> <p>T: Predstavlja jakobinski državni ustroj (Konvent, Socijalna komisija, revolucionarni sudbeni stolovi) i ustanovi jednu od bitnih karakteristika u svezi s tim (npr. povreda načela diobe vlasti, nasilna centralizacija, nove, revolucionarne institucije).</p>	0-10 [ne može se dati: 1 i 6]
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkriva povezanosti između ideologije jakobinaca i revolucionarne vlade.</p> <p>T: Registrira bitne elemente ideologije jakobinaca (npr. apsolutizacija načela suvereniteta naroda, prioritet općeg dobra / javne slobode nasuprot pojedincu) i ustanovi da je iz toga slijedila izgradnja diktature.</p> <p>T: Predstavlja vodstvo i institucije revolucionarne vlade (spomene</p>	0-12 [ne može se dati: 1 i 7]

	<p>važnije političare npr. Robespierre, Marat, Danton, Saint-Just) i ustanovi neku od njenih bitnih karakteristika (npr. borba za vlast među vodstvom, teror se oteo kontroli, nasilna centralizacija).</p> <p>T: Registrira neku od socijalnih mjera jakobinaca (npr. maksimalizacija cijena i plaća, podjela zemlje emigranata / javnih posjeda) te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. povreda privatnog vlasništva, masovnu bazu daju sankiloti, neuspjeh mjera).</p> <p>T: Upućuje na vojne pobjede jakobinaca (npr. organiziranje narodnog ustanka, vojska od jedan milijun vojnika, odbijanje napada koalicijskih snaga, obuzdavanje ustanka u Vendeeu) te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. time su objašnjavali neizbježnost korištenja nasilja, niti one nisu spasile pad diktature).</p> <p>T: Svojim samostalnim spoznajama i pravilnim konstatacijama dopunjava i potkrepljuje svoju analizu.</p>	
Uređenost, jezična pravilnost	<p>Razlaganje pristupnika sastoji se od rečenica koje su jasne i nedvosmislene.</p> <p>Analiza je uređen tekst u službi logičnog razlaganja sadržaja.</p> <p>Konstatacije pristupnika svjedoče o sposobnosti nijansirane analize.</p> <p>Tekst ne sadrži grube pravopisne ili jezične pogreške.</p>	0-8
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		48
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		16

15. Politika kolonizacije krajem XIX. stoljeća		(kratak)
Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	Pristupnik u svome odgovoru otkriva i objasni gospodarske pokretačke snage pojačanog kolonijalnog nadmetanja. U svome odgovoru korištenjem izvora otkriva bitne uzajamne povezanosti (npr. pojačano nadmetanje je povezano s drugom industrijskom revolucijom i pojavom novih kolonijalnih sila).	0–4
Orijentacija u prostoru i vremenu	M: Pristupnik smješta povijesne događaje u vrijeme i prostor. T: Registrira da je tempo kolonizacije ubrzan 1880-ih godina / početkom XX. stoljeća je svijet u tom pogledu već raspodijeljen, napomene najznačajnije kolonijalne sile svijeta.	0–4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom. T: Stručno koristi sljedeće opće i konkretne povijesne pojmove: npr. velesila, tržište, kolonija, kolonijalno carstvo.	0–4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje izvora	M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih. T: Registrira da su Sjedinjene Države imale namjeru proširiti svoj utjecaj / imale namjeru širenja u srednje američkom prostoru i izvede jedan bitan zaključak u svezi s tim (npr. to je imalo u prvom redu gospodarske ciljeve, u tom su se prostoru pojavljivale s investicijama / kreditima, pojavljivanje posrednog utjecaja, gospodarski utjecaj je imao i strateške ciljeve, nove velesile kao kolonizatori). T: Registrira razlike između engleske i njemačke industrijalizacije / kolonizacije (npr. nadmoć engleskog kolonijalnog carstva, formiranje njemačke nadmoći u (teškoj) industriji) i ustanovi neku od važnih posljedica toga (npr. vojno, kolonijalno nadmetanje).	0–6 [ne može se dati: 1 i 4]
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	M: Pristupnik otkriva i objasni gospodarske pokretačke snage kolonijalnog nadmetanja. T: Registrira da je nakon druge industrijske revolucije došlo do naglog gospodarskog razvoja i konstatira da su za to bila potrebna nova tržišta i sirovine. T: Registrira da su se uslijed industrijskog razvoja pojavile nove velesile (npr. SAD, Njemačka, Japan) <i>ili</i> napomene činjenicu o nejednakom razvoju velesila i ustanovi da je to pojačalo nadmetanje među velesilama. T: Registrira da je kao rezultat tog procesa krajem XX. stoljeća okončana podjela svijeta, te ustanovi jednu od bitnih povezanosti toga (npr. koloniziranje je postalo pitanje prestiža, manjak „slobodnih“ teritorija je pojačao konflikt među kolonizatorima). <i>Isti se odgovor ne može prihvatiti pri bodovanju dvaju zasebnih sadržajnih elemenata.</i>	0–8 [ne može se dati: 1 i 5]
Uređenost, jezična pravilnost	Razlaganje se sastoji od rečenica, tekst je logično građen. Odgovor ne sadrži grubu jezičnu ili pravopisnu pogrešku.	0–2
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		28
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		7

16. Svjetska ekonomska kriza**(dugačak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	Pristupnik predstavlja razvoj i utjecaje velike svjetske ekonomske krize. Težnjom prema bitnome predstavlja procese koji su doveli do izbijanja krize te njene uzroke. Analizom otkriva proces odvijanja velike svjetske ekonomske krize, njen utjecaj i karakteristične crte rješavanja krize u SAD-u. Pristupnik u svome odgovoru koristi i interpretira izvore te izvodi iz njih bitne konstatacije i zaključke.	0-8
Orijentacija u prostoru i vremenu	M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor. T: Registrira da je kriza izbila 1929. godine u New Yorku i ustanovi da je zahvatila cijeli svijet <i>ili</i> ukaže na to da je kriza pored SAD-a najjače pogodila Njemačku.	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom. T: Pristupnik pravilno koristi sljedeće opće pojmove: npr. tržište, kriza, nezaposlenost, ekonomija/gospodarstvo, trgovina. T: Stručno koristi sljedeće konkretne povijesne pojmove: npr. burza, kriza hiperprodukcije.	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Korištenje izvora	M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih. T: Analizira podatke koji se odnose na industrijsku proizvodnju (npr. 1929. godine je naglo pala proizvodnja, rast je započeo nakon 1932. godine, pad je bio najveći u SAD-u i u Njemačkoj – temo gdje je prije zabilježen najveći uspon, te ustanovi koji od važnih uzroka toga (npr. kriza je uzrokovana hiperprodukcijom, američka kriza se proširila na cijeli svijet, pogodila je industrijski najrazvijenije zemlje i zemlje koje su bile orijentirane na izvoz, države s kolonijama su bile zaštićenije.) T: Registrira činjenicu gubljenja vrijednosti vrijednosnih papira te ustanovi jedan važnih uzroka ili posljedicu toga (smanjenje dobiti, posljedice su pak porast prodaje obveznica, slom burze, nestanak ušteđevina, kriza kreditiranja). T: Analizira Keynesovu teoriju (država je s narudžbama i razvojem infrastrukture u stanju smanjiti nezaposlenost, ponovno pokrenuti rad tržišta) i ustanovi jednu od važnih posljedica njene primjene (npr. porast proračunskog manjka, zaduživanje države, jačanje uloge državnog planiranja, nova politička rješenja). T: Analizira podatke o nezaposlenosti (npr. izbijanjem krize nagli porast broja nezaposlenih, ali kasnije polako pada, njen je omjer u suodnosu s omjerom smanjenja proizvodnje, u SAD-u pad uspjevaju u manjoj mjeri zaustaviti, u Njemačkoj značajno) te ustanovi koji od važnih uzroka ili posljedica toga (npr. uslijedio je zbog kočenja proizvodnje, smanjena je kupovna snaga što je pojačavalo krizu, samo je ratna konjunktura ukinula sasvim / jačanje političkog populizma / radikalizma).	0-10 [ne može se dati: 1 i 6]

Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkriva uzroke i utjecaj velike svjetske ekonomske krize.</p> <p>T: Registrira da je kriza otpočela krahom burze u New Yorku i proširila se na cijeli svijet te ustanovi jedan od važnih uzroka toga (npr. SAD je bio jedan od najvećih kreditora, SAD je jedan od najvećih emisionih tržišta, državni je intervencionizam jačao krizu).</p> <p>T: Analizira mehanizam razvoja krize (npr. gomilanje neprodane robe zbog hiperprodukcije, kontinuirano reduciranje tržišta) i ustanovi posljedicu toga (npr. slom međunarodne trgovine, kriza se proširila na svaku granu gospodarstva, masovna nezaposlenost).</p> <p>T: Registrira nove metode rješavanja krize (npr. državna intervencija u gospodarstvu, ograničavanje slobodnog tržišnog natjecanja) i ustanovi neku od važnih posljedica toga (npr. New Deal u Americi, dolazak na vlast nacista u Njemačkoj, privrženost tradicionalnim metodama u Engleskoj).</p> <p>T: Registrira nekoliko važnih mjera New Deala (npr. blokada banaka, devalvacija novca, javni radovi, poticanje „poštenog nadmetanja“, obeštećenje farmera, proširivanje prava sindikata, uvođenje minimalne plaće) i ustanovi jednu od bitnih političkih povezanosti toga (npr. program socijalne države, jačanje uloge promidžbe, prigovori o ustavnosti, Roosevelt tri puta nanovo izabran za predsjednika).</p> <p>T: Svojim samostalnim spoznajama i pravilnim konstatacijama dopunjava i potkrepljuje svoju analizu.</p>	0-12 [ne može se dati: 1 i 7]
Uređenost, jezična pravilnost	<p>Razlaganje pristupnika sastoji se od rečenica koje su jasne i nedvosmislene.</p> <p>Analiza je uređen tekst u službi logičnog razlaganja sadržaja.</p> <p>Konstatacije pristupnika svjedoče o sposobnosti nijansirane analize.</p> <p>Tekst ne sadrži grube pravopisne ili jezične pogreške.</p>	0-8
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		48
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		16

17. Pustolovni pohodi**(kratak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik predstavlja uzroke uspjeha pustolovnih vojnih pohoda Mađara.</p> <p>U svome odgovoru korištenjem izvora otkriva bitne uzajamne povezanosti (npr. uspjesi pustolovnih vojnih pohoda povezani su s novim načinom ratovanja).</p>	0-4
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesne događaje u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Registrira da je (IX.)-X. stoljeće doba pustolovnih pohoda <i>ili</i> imenuje nekoliko vojnih pohoda (npr. 955. – Augsburg) i imenuje najvažnije smjerove pustolovnih vojnih pohoda.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće opće i konkretne povijesne pojmove: npr. vojska, laka konjica, taktika pustolovni pohod, zbog plijena, feudalna raščlanjenost.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]

Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Predstavlja oružje madžarskih boraca (npr. luk i strelica, sablja, koplje, sjekirica) i ustanovi njihovu ulogu u uspjesima (npr. mogla su biti polivalentno korištena i u bliskoj borbi i u daljinskoj borbi) <i>ili</i> da je to oružje koje karakterizira nomadske narode.</p> <p>T: Registrira koju od drugih karakteristika opreme madžarskih boraca (npr. sedlo, stremen, odjeća, oružje) i ustanovi da je oprema bila pogodna za uspješnu borbu (udobna odjeća, gađanje lukom prema nazad, borba lake konjice) <i>ili</i> registrira neki od važnih elemenata madžarske taktike (npr. odglumljeni bijeg i nagli napad, gađanje lukom s konja) te ustanovi koju važnu posljedicu toga (npr. ta taktika je strana zapadnom viteškom načini ratovanja, taktika je osigurala veliku pokretljivost).</p>	<p>0-6 [ne može se dati: 1 i 4]</p>
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkriva povezanosti između načina života i društva Madžara te njihovih početnih uspjeha u pustolovnim vojnim pohodima.</p> <p>T: Registrira da su Madžari iz svojih boravišta pokretali akcije izviđanja protiv svojih susjeda te ustanovi da su ti vojni pohodi imali ulogu u pripremi seobe i u pripremi osiguravanja prevlasti u Karpatskom bazenu.</p> <p>T: Registrira neki od ciljeva, odnosno uzroka vojnih pohoda (npr. saveznički, plaćenički, osvajački pothvat) i ustanovi da su Madžari prisvojili zlata, srebra, zarobljenike i ine vrijednosti <i>ili</i> da je pokoji vladar ili vođa pokrajine Madžare koristio za slabljenje svojih neprijatelja <i>ili</i> da je prvenstveni cilj Madžara bio sprečavanje jačanja svojih susjeda.</p> <p>T: Registrira da se jedan od uzroka madžarskih pobjeda može pronaći u raščlanjenosti zapadnoeuropskog feudalnog društva te ustanovi neku od bitnih povezanosti toga (npr. jačanjem zapadnoeuropskih zemalja i zbog pretrpljenih poraza trebalo je obustaviti pustolovne vojne pohode) <i>ili</i> registrira koji od vojnih uzroka uspješnosti pohoda (npr. taktika, brzina, discipliniranost, način borbe s lakom konjicom) i ustanovi da je većina pustolovnih vojnih pohoda bila uspješna <i>ili</i> da je u to doba Zapad strahovao od madžarskih napada („Čuvaj nas Bože od strela Madžara!“) <i>ili</i> navede detalje vojne taktike Madžara (npr. odglumljeno povlačenje).</p>	<p>0-8 [ne može se dati: 1 i 5]</p>
Uređenost, jezična pravilnost	<p>Razlaganje se sastoji od rečenica, tekst je logično građen. Odgovor ne sadrži grubu jezičnu ili pravopisnu pogrešku.</p>	<p>0-2</p>
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		28
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		7

18. Vladavina Gábora Bethlena**(dugačak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik analizira unutarnjopolitičke reforme i vanjskopolitičke veze Gábora Bethlena.</p> <p>Ukaže na međunarodnu situaciju koja je bila pogodna za uključivanje u borbu za vlast, ukaže na odnose s Turcima i Habsburgovcima.</p> <p>Analizira veze između Gábora Bethlena i erdeljskih knezova, centralistička nastojanja kneza, njegove gospodarske i kulturne mjere.</p> <p>Pristupnik u svome odgovoru koristi i interpretira izvore te izvodi iz njih bitne konstatacije i zaključke.</p>	0-8
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Ustanovi da je Gábora Bethlen bio knez početkom XVII. stoljeća (1613.-1629.), u prvoj polovici Tridesetogodišnjeg rata. Ukaže na geopolitički položaj Erdelja (između Habsburškog Carstva i Osmanskog Carstva) <i>ili</i> detaljno predstavi Bethlenove vojne pohode.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Pristupnik pravilno koristi sljedeće opće pojmove: npr. država, gospodarstvo, kultura, vlast.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće konkretne povijesne pojmove: npr. osvojeni teritorij, staleži, monopol, viša škola.</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Registrira da se Bethlen trudio i poticao na izgradnju dobrih odnosa s Turcima te ustanovi jednu bitnu povezanost u svezi s tim (npr. Bethlen je zauzeo prijestolje zahvaljujući podršci Turaka, rat protiv Turaka je smatrao je vojno besmislenim, dobre odnose s Turcima mogao je iskoristiti u nastupu protiv Habsburgovaca).</p> <p>T: Registrira da se Bethlen na strani Čeha priključio u Tridesetogodišnji rat i ustanovi jednu bitnu povezanost u svezi s tim (npr. suzbijanje nastojanja Habsburgovaca na polju centralizacije i rekatolizacije, međunarodno priznavanje Erdelja, teritorijalno širenje Erdelja).</p> <p>T: Registrira Bethlenove korake na polju razvitka gospodarstva i kulture (npr. razvoj rudarstva, poziv zanatlijama, osnivanje škola, podržavanje peregrinacije itd.) i ustanovi neku od bitnih povezanosti toga (npr. povećanje prihoda, sustav kneževskih monopola, ekonomska politika merkantilističkog karaktera, financiranje ratova).</p> <p>T: Registrira da je Bethlen radi održavanja svoje vlasti morao balansirati i ustanovi jednu bitnu povezanost u vezi s tim (npr. optuživan je i u Beču i u kneževini s „turkoljubljem“, zarad turske podrške morao je ulaziti u kompromise).</p>	0-10 [ne može se dati: 1 i 6]

Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik detaljno analizira Bethlenove vanjskopolitičke mogućnosti u međunarodnim odnosima, svojom analizom unutarnje politike prezentira kako se otvorila mogućnost za jačanje međunarodne uloge Erdelja.</p> <p>T: Registrira da je Bethlen predao teritorije Turcima <i>ili</i> da nije prihvatio mađarsku krunu te ustanovi da je vješto balansirao između ovisnosti o Turcima i političke samostalnosti.</p> <p>T: Registrira Bethlenovo uključanje u Tridesetogodišnji rat i ustanovi da je to uslijedilo zbog obrane mađarskih staleških prava i slobode ispovijedanja protestanske vjere.</p> <p>T: Registrira da je Bethlen kneževske prihode povećao osvajanjem posjeda i dizanjem poreza te ustanovi neku od bitnih povezanosti toga (npr. time je povećao kneževsku vlast, zahvaljujući tome se mogla ostvariti mecenatura u kulturi.)</p> <p>T: Registrira da je Bethlenova vladavina u kasnijem dobu ocijenjena kao vrijeme procvata Erdelja i ustanovi bitan uzrok toga (vrijeme procvata kulture, međunarodna priznatost, uspješna podrška samostalnosti mađarskih staleža).</p> <p>T: Svojim samostalnim spoznajama i pravilnim konstatacijama dopunjava i potkrepljuje svoju analizu.</p>	0-12 [ne može se dati: 1 i 7]
Uređenost, jezična pravilnost	<p>Razlaganje pristupnika sastoji se od rečenica koje su jasne i nedvosmislene.</p> <p>Analiza je uređen tekst u službi logičnog razlaganja sadržaja.</p> <p>Konstatacije pristupnika svjedoče o sposobnosti nijansirane analize.</p> <p>Tekst ne sadrži grube pravopisne ili jezične pogreške.</p>	0-8
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		48
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		16

19. Srednje posjedničko plemstvo**(kratak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik predstavlja promjene koje su uslijedile u načinu života i mentalitetu srednjeg plemstva u doba dualizma, a odgovor sadrži i konstatacije da su se s načinom života džentrija s jedne strane izrugivali, a s druge strane su ga slijedili kao uzor.</p> <p>U svome odgovoru korištenjem izvora otkriva bitne uzajamne povezanosti (npr. nesuvremeno gospodarenje, veze između osiromašenja i novoga načina života).</p>	0-4
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesne događaje u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Registrira da je doba dualizma u Ugarskoj period od 1867.-1918. godine.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće opće i konkretne povijesne pojmove: npr. stvaranje građanskog sloja, ured, dualizam, džentri, gospodstva srednja klasa.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]

Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Registrira da se srednje plemstvo nije bavilo industrijskom djelatnošću, trgovinom i ustanovi jednu od bitnih posljedica toga (npr. zbog toga je došlo do osiromašenja, u prvom redu su se trudili raditi kao činovnici i te su uzorke nazora emitirali prema društvu) <i>ili</i> registrira da Mocsáry podrugljivo piše o srednjem plemstvu i ustanovi koju od njenih važnih povezanosti u svezi s tim (npr. suprotnosti između tradicionalnih i modernih srednjih slojeva).</p> <p>T: Registrira da je znatni dio srednjeg plemstva odabrao karijeru vojnog časnika ili državnog službenika/činovnika i ustanovi uzrok ili posljedicu toga (npr. osiromašenje i gubitak posjeda, samo je državna služba uskladiva s gospodskim mentalitetom, potiskivanje građanskih slojeva iz državnih službi) <i>ili</i> registrira da su pripadnici srednjeg plemstva htjeli zadržati raniji način života i ustanovi neku bitnu povezanost u svezi s tim (npr. suprotnost između materijalnih mogućnosti i mentaliteta, anakroni mentalitet).</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkriva kako je promijenjena politička i gospodarska situacija promijenila položaj, mogućnosti i način života srednjeg plemstva.</p> <p>T: Registrira da su zbog pasivnog otpora / uslijed sporosti obeštećenja smanjeni prihodi srednjeg plemstva i ustanovi da su se zbog toga sve više zaduživali i mnogi izgubili jedan dio svojih posjeda.</p> <p>T: Registrira da su poslije Nagodbe za njih otvorene mogućnosti za popunjavanje poziva u vojnoj službi i državnim uredima, te ustanovi da su tako s tih mjesta izgurali pripadnike građanske grupacije <i>ili</i> time su zadržali svoj politički utjecaj.</p> <p>T: Registrira da su njihov način života i njihovi običaji drugim društvenim slojevima poslužili kao uzorak i ustanovi da je srednje plemstvo (džentriji) predstavljalo jezgru buduće gospodske srednje klase <i>ili</i> da je usprkos tome jedan dio građanske klase s porugom gledao na mentalitet džentija.</p>	0-8 [ne može se dati: 1 i 5]
Uređenost, jezična pravilnost	Razlaganje se sastoji od rečenica, tekst je logično građen. Odgovor ne sadrži grubu jezičnu ili pravopisnu pogrešku.	0-2
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		28
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		7

20. Međunarodne okolnosti Revolucije i oslobodilačke borbe 1848.-49. (dugačak)

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik u osnovi neuspjeh mađarske vanjske politike i pad oslobodilačke borbe 1848.-49. godine svodi na uzroke borbe za vlast Rusije i Engleske.</p> <p>Pristupnik razloži glavne smjernice mađarske vanjske politike, predstavi prepreke od strane Engleske koje je sprečavaju u priznavanju neovisnosti Ugarske.</p> <p>Ukaže na okolnosti i posljedice ruske intervencije.</p> <p>Pristupnik u svome odgovoru koristi i interpretira izvore te izvodi iz njih bitne konstatacije i zaključke.</p>	0-8
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Registrira da se mađarska revolucija i oslobodilačka borba, kao jedna od postaja europskog revolucionarnog vala, odvijala 1848.-49. godine <i>ili</i> napomene detronizaciju 14. travnja 1848. godine. Ukaže na to da se Ugarska borila za neovisnost od Habsburškog Carstva.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Pristupnik pravilno koristi sljedeće opće pojmove: npr. revolucija, oslobodilačka borba, velesila, vanjska politika.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće konkretne povijesne pojmove: npr. intervencija, neovisnost, detronizacija.</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]
Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Registrira da je ugarski Zemaljski sabor (14. travnja 1848. godine) donijela odluku o neovisnosti Ugarske i ustanovi jednu bitnu povezanost u svezi s tim (npr. detronizacija dinastije Habsburgovaca, potreba i nada za međunarodnim priznanjem, ukidanjem Habsburškog Carstva dolazi do poremećaja u europskoj ravnoteži sila itd.)</p> <p>T: Analizira izjavu Franje Josipa i ustanovi da su se interesi dvaju careva podudarali u ugušenju revolucije.</p> <p>T: Registrira da se Engleska trudila održati ravnotežu među europskim silama i ustanovi neku od bitnih posljedica toga (npr. ne priznaju neovisnost Ugarske, suglasni su s ruskom intervencijom).</p> <p>T: Registrira simpatije Zapada (Engleske) prema Mađarskoj revoluciji i oslobodilačkoj borbi te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. ne balansira s interesom sile, dozvoljava emigraciju, pokušava ublažiti odmazdu).</p>	0-10 [ne može se dati: 1 i 6]
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkrije da je stvar Mađarske revolucije i oslobodilačke borbe ovisila od politike sila.</p> <p>T: Registrira da je mađarska politika tijekom oružane borbe od samostalnosti unutar Carstva stigla do potpune neovisnosti te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. ozbiljna unutarnjopolitička napetost između Kossutha i Stranke mira, pokušaj i neuspjeh međunarodnog priznanja, narušavanje europske ravnoteže sila).</p>	0-12 [ne može se dati: 1 i 7]

	<p>T: Registrira bit engleske politike (ravnoteža kontinentalnih sila i time osiguravanje statusa Engleske kao morske sile) te ustanovi da su se zato protivili priznavanju neovisnosti Ugarske.</p> <p>T: Registrira da je Rusija strahovala od jednog vala srednjoeuropskih revolucija (posebice u odnosu na Poljsku), i ustanovi da je zato pružila pomoć Franji Josipu.</p> <p>T: Registrira da pobjeda Mađarske revolucije u danim međunarodnim okolnostima nije bila realna te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. emigracija traži podršku velesila, realna alternativa će biti nagodba).</p> <p>T: Svojim samostalnim spoznajama i pravilnim konstatacijama dopunjava i potkrepljuje svoju analizu.</p>	
Uređenost, jezična pravilnost	<p>Razlaganje pristupnika sastoji se od rečenica koje su jasne i nedvosmislene.</p> <p>Analiza je uređen tekst u službi logičnog razlaganja sadržaja.</p> <p>Konstatacije pristupnika svjedoče o sposobnosti nijansirane analize.</p> <p>Tekst ne sadrži grube pravopisne ili jezične pogreške.</p>	0-8
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		48
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		16

21. Kulturna politika između dvaju svjetskih ratova**(kratak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik u svome odgovoru prezentira kako je mađarska kulturna i sportska politika između dvaju svjetskih ratova nosila i političke sadržaje.</p> <p>U svome odgovoru korištenjem izvora otkriva bitne uzajamne povezanosti (npr. zbog njene političke i vojne uloge država je svjesno podupirala kulturu i sport).</p>	0-4
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesne događaje u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Registrira vremenske odrednice razdoblja <i>ili</i> da je Kunó Klebersberg djelovao u vrijeme Bethlenove konsolidacije (1920-ih godina), odnosno ukaže na teritorijalne posljedice Trianonske odluke.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće opće i konkretne povijesne pojmove: npr. kulturna politika, sport, revizija nacionalizam.</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje izvora	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Registrira da je Klebersberg kulturnu politiku smatrao sredstvom (duhovne) obrane domovine i ustanovi neku bitnu povezanost u svezi s tim (npr. teorija kulturne superiornosti, povećanje proračunskih sredstava zbog vojnih ograničenja, nacionalizam u kulturi i u obrazovanju).</p> <p>T: Registrira da je pokretu levente pripala velika uloga u sportu i ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. skrivena vojna obuka, sport i državna potpora sportu su sredstva popularizacije pokreta levente <i>ili</i> registrira mađarske uspjehe u</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]

	sportu (medalje na olimpijadama), te ustanovi neki od vjerojatnih uzroka toga (npr. državna potpora sporta, živahni klupski život, sport je mogućnost za napredovanje).	
Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja	<p>M: Pristupnik otkriva da se u mađarskom političkom životu uslijed Trianonskog mira širi misao revizije te prožima i kulturnu i sportsku politiku.</p> <p>T: Registrira neku od bitnih Klebersbergovih kulturnopolitičkih mjera (npr. program gradnje pučkih škola, ustrojenje sveučilišta itd.) te konstatira rezultate toga (npr. smanjenje analfabetizma, međunarodni znanstveni uspjesi).</p> <p>T: Npr. registrira da je Klebersberg podupirao masovne organizacije mladeži (skauti, izviđači, levente) i ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. skrivena vojna obuka, rodoljubni odgoj, podupiranje sporta).</p> <p>T: Npr. registrira da je kulturna i sportska politika toga doba služila i revizionističke ciljeve, te ustanovi uzrok toga (npr. protutrianonsko raspoloženje javnog mnijenja, vojna ograničenja, načelo kulturne superiornosti).</p>	0-8 [ne može se dati: 1 i 5]
Uređenost, jezična pravilnost	Razlaganje se sastoji od rečenica, tekst je logično građen. Odgovor ne sadrži grubu jezičnu ili pravopisnu pogrešku.	0-2
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		28
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		7

22. Migracije naroda u Mađarskoj**(dugačak)**

Kriteriji	Postupci, sadržaji	Bodovi
Razumijevanje zadatka	<p>Pristupnik predstavlja osnove migracije naroda nakon Drugog svjetskog rata.</p> <p>U svome odgovoru analizira uzroke i nasilna sredstva migracija te otkriva njihov utjecaj na formiranje etničke slike zemlje.</p> <p>Pristupnik u svome odgovoru analizira društvene i gospodarske posljedice etničke homogenizacije.</p> <p>Pristupnik u svome odgovoru koristi i interpretira izvore te izvodi iz njih bitne konstatacije i zaključke.</p>	0-8
Orijentacija u prostoru i vremenu	<p>M: Pristupnik smješta povijesni događaj u vrijeme i prostor.</p> <p>T: Registrira da su migracije uslijedile krajem Drugog svjetskog rata (1944.-45.) i u godinama nakon toga, te sagleda prostorne povezanosti toga doba (npr. migracije zahvaćaju cijelu Srednju Europu).</p>	0-4 [ne može se dati: 1 i 3]
Korištenje stručnog nazivlja	<p>M: Pristupnik pravilno koristi opće pojmove i povijesne pojmove u svezi s temom.</p> <p>T: Pristupnik pravilno koristi sljedeće opće pojmove: npr. narod, građanin/državljanin, vlasništvo, prognanik.</p> <p>T: Stručno koristi sljedeće konkretne povijesne pojmove: npr. narodnost, zamjena stanovništva, nasilno iseljenje, asimilacija.</p>	0-6 [ne može se dati: 1 i 4]

<p>Korištenje izvora</p>	<p>M: Pristupnik ugrađuje u svoj odgovor informacije iz izvora te izvodi zaključke iz njih.</p> <p>T: Registrira da su pripadnici njemačke narodnosti nasilno iseljeni iz Madžarske i ustanovi neku od bitnih povezanosti toga (npr. primjena kolektivne krivnje, prebacivanje krivnje za ratni zločin, stjecanje materijalne koristi).</p> <p>T: Registrira da je jedan dio Slovaka iz Madžarske, a pripadnici madžarske narodnosti iz Čehoslovačke, u okvirima ugovora o zamjeni stanovništva preseljen, te ustanovi neku od bitnih povezanosti u svezi s tim (npr. ugovor je sklopljen na pritisak Čehoslovačke, Benešovim dekretom su Madžari iz Gornje Ugarske lišeni državljanstva, broj preseljenih Madžara je znatno premašio broj preseljenih Slovaka, Madžari se nisu dobrovoljno javili za iseljenje, nego su bili određeni za iseljenje).</p> <p>T: Registrira omjere migracija (u Madžarskoj) (blizu pola milijuna Madžara, dvjesto tisuća Nijemaca) i ustanovi neku od bitnih povezanosti toga (npr. cilj je etnička homogenizacija, migracija naroda je europska pojava, većina Madžara iz Rumunjske i Jugoslavije su prognanici, nasilna iseljavanja su dozvoljena mirovnim ugovorima).</p> <p>T: Registrira da je od iseljenih Nijemaca oduzeta imovina značajne vrijednosti (nasilno iseljeni su morali napustiti svoje domove „jednim zavežljajem“ / najviše 50 kg, te ustanovi neku od bitnih povezanosti u vezi s tim (npr. nasilno iseljeni Nijemci su bili primorani odreći se znatnog dijela svojih nekretnina i pokretnina, iz Čehoslovačke iseljeni Madžari su mogli ponijeti sa sobom svoje pokretnine, prognanici su ostale bez cijele svoje imovine).</p>	<p>0-10 [ne može se dati: 1 i 6]</p>
<p>Otkrivanje čimbenika koji su utjecali na formiranje događaja</p>	<p>M: Pristupnik otkriva karakteristike migracija naroda u Madžarskoj, analizira njene uzroke, njen protok i njene negativne posljedice.</p> <p>T: Registrira da su migracije uslijedile zbog primjene kolektivne krivnje (koje su deklarirale sile pobjednice) / zbog posljedica gubitka rata, te ustanovi da su osim u Madžarskoj u brojnim zemljama uslijedila slična nasilna iseljavanja (npr. Poljska, Sovjetski Savez, Jugoslavija, Rumunjska).</p> <p>T: Registrira da su migracije naroda iznuđene naložima SEB-a <i>ili</i> protumadžarskom narodnosnom politikom susjednih zemalja <i>ili</i> ukaže na odgovornost, odnosno nedostatak sredstava u rukama madžarske politike, te ustanovi da je cilj daljnja homogenizacija nacionalnih država / ukidanje narodnosti.</p> <p>T: Registrira da se Madžarska uslijed nasilnog useljavanja i iseljavanja dodatno homogenizirala i ustanovi da je usprkos nasilnom iseljavanju u susjednim zemljama ostao ne mali broj pripadnika madžarske narodnosti <i>ili</i> da su preseljenja i iseljenja uzrokovala pojedinačne i obiteljske tragedije, odnosno značajne društvene probleme.</p> <p>T: Registrira da je jedan od ciljeva, odnosno posljedica nasilnog preseljenja bilo pregrupiranje dobara i ustanovi neku od</p>	<p>0-12 [ne može se dati: 1 i 7]</p>

	povezanosti toga (npr. poteškoće u gospodarstvu zbog promjene vlasništva / zbog manjka stručnosti, nedostatak pravne sigurnosti, povećanje političke popularnosti). T: Svojim samostalnim spoznajama i pravilnim konstatacijama dopunjava i potkrepljuje svoju analizu.	
Uređenost, jezična pravilnost	Razlaganje pristupnika sastoji se od rečenica koje su jasne i nedvosmislene. Analiza je uređen tekst u službi logičnog razlaganja sadržaja. Konstatacije pristupnika svjedoče o sposobnosti nijansirane analize. Tekst ne sadrži grube pravopisne ili jezične pogreške.	0-8
UKUPNI BROJ MOGUĆIH BODOVA ZA ZADATAK		48
UKUPNI BROJ ISPITNIH BODOVA		16